

aby zaistila B. Bystricu od vých. až po čiaru Lubietová—Moštenica, a to tak, aby priestor údolia Hrona aspoň najmenej 2 dni zostal od východu zaistený. Ústupový manéver prevádzajte tak, aby v konečnej fáze ste s jednotkami zaujali túto obranu:

1. *skupina Kučera*: Chopok — trig. 2004—Chabenec trig. 1955,

2. *skupina Stanek*: prehradí údolie potoka Jasenský potok a Suchý potok, a to na čiare Čierny Biel trig. 1145—kóta 1122,

3. *skupina Lehotský*: údolie potoka Sopotnica a Bukovec, a to v priestore kóty 775, 777, 935.

4. *Prápor 2. čsl. brigády*: prehradí údolie Moštenice a údolie Hiadel — kóta 923. Naviaže styk s práporom Oškvarek na hrebeni v Jamách. (Rozhranie trig. 959 Vysoká pre II. skupinu — Slov. Lupča a Podkonice pre prápor Oškvarek.) SV veliteľa skupiny podľa uváženia vel. skupiny predpokladám v Brezový Grúň juž. Lipt. Lúžna.

5. *Materiálne nariadenie*: všetok materiál, pokiaľ môžete a máte ešte čas (proviant, strelivo) rozdeľte do týchto údolí, automateriál tiež. Pre aut. materiál vyhľadajte dobré a vhodné skrýše, kde by sa tento ukryl. Z prebytku del. koní vytvorte si súmarskú kolónu pre zásobovanie a tiež z prebytočných nevyzbrojených ľudí zásobovacia kolónu.

Dostane: II. skupina, SNR — pov. pre národnú obranu.

Z rozkazu:
náčelník štábu I. ČSA
mjr. gšt. Július Nosko.

VHA Praha. DO, Slovenské povstání, kart. 107. Přílohy k vojnovému denníku 25. 10. 1944. Originál. Strojopis.² — Číslo: 25 844 Taj./3. oddel. 1944.

494

1944, október 26. Praha. — Zpráva úřadu vojenského splnomocnenca pri nemeckom štátnom ministrovi pre Čechy a Moravu a veliteľa vojenského okruhu Čechy a Morava K. H. Frankovi s večerným situačným hlásením nemeckého veliteľa na Slovensku z 25. 10. 1944.

Tajné!

Vec: Situácia na Slovensku.

Večerné hlásenie nemeckého veliteľa na Slovensku z 25. 10. 1944.

1. *Celková situácia*:

18. SS divízia panc. granátnikov svojím ďalším postupom stláča nepriateľské sily na strednom Slovensku. Tvrdošijný odpor proti skupine Dirlewanger poukazuje na to, že protivník sa prípadne pokúsi uniknúť do neschodného terénu Nízkych Tatier.

2. *Situácia nepriateľa*:

Proti 18. SS divízii panc. granátnikov slabý odpor nepriateľa.

Skupina Schill bez zmeny.

Proti divízii Tatra má protivník v prvej línii novoutvorené jednotky českoslo-

² Stav zachovania písomnosti neumožňuje s určitostí stanoviť, či ide o strojopisný priepis, alebo o cyklostyl rozmnožený tzv. ormigom.

764 venskej armády pod českým a ruským vedením. Bojová hodnota týchto jednotiek je dobrá. Slovenské jednotky vystupujú už len ojedinele.

Proti útočnej skupine údernej brigády Dirlewanger aj naďalej húževnatý odpor.

3. *Vlastná situácia:*

Pravá útočná skupina 18. SS divízie panc. granátnikov dobyla Brezno (36 km východoseverových. od Banskej Bystrice). Lavá skupina pluku čistila priestor Detvianska Huta (12 km východne od Detvy) — Detva — Podkriváň. Korisť: 1. ťažká batéria (15 cm) o troch delách.

Pri skupine Schill a divízii Tatra prieskumná činnosť.

Pravá skupina útočnej brigády Dirlewanger dobyla kóty 5 km južne a juhovýchodne od Bieleho Potoka. Lavá skupina postúpila od Necpál 6 km na juhovýchod. Ťažký terén a odpor nepriateľa sťažuje ďalší postup.

Bojová skupina Wittenmeyer dobyla Malužinú (21 km severoseverových. od Brezna). Tým je oslobodená železničná trať Ružomberok — Poprad a po rekonštrukcii trate bude železničná doprava zase možná.

Letecká činnosť: v dôsledku zlého počasia nebola možná.

Poveternostná situácia: nízke mraky vo výške 300 — 800 m, ojedinele dážď.

SÚA Praha. S 110-5-47/147. Originál; strojopis. (Z nemčiny preložila HT.)

495

1944, október 26. Moskva. — Depeša čs. veľvyslanca Zd. Fierlingera čs. ministerstvu zahraničia v Londýne s odpoveďou na nevecnú kritiku veľvyslancových návrhov a činnosti.¹

Tajné.

Tvá 325.

1. Kratochvíl sám pri své návšteve 21. září vysvětloval, že neúspěch byl zaviněn mimo jiné též v důsledku selhání obou slovenských divízií. Viz zdejší 294.² Se sovětské strany bylo mi potvrzeno, že se skutečně počítalo s tím, že v závěrečném stadiu bojů zasáhnou též obě slovenské divize. Nemožu posoudit, zda uvedené Tebou datum je správné a pro posouzení situace rozhodující. Jak se z důvěrného sovětského pramenu dovidám, vyšší sovětské orgány nařídily vyšetření příčin neúspěchu. Šetření prý pohříchu ukázalo, že zmatek byl zaviněn těžkými chybami čs. velení. Nechci se zde o podrobnostech šířit. Soud je velmi přísný. Jinak konstatuje zpráva, že duch našeho vojska je přes těžké ztráty dobrý a že vojsko uchovalo svou bojeschopnost.

2. Navrhoval jsem, aby představitel vrchního velení Rudé armády pomohl koordinovat akci všech složek, čili jinými slovy zajistil operační koordinaci. Návrh tudíž neodporuje duchu naší smlouvy. Soudil jsem, že by nám to pomohlo překo-

¹ Pozri dokument čís. 399 z 8. 10. 1944, najmä pozn. čís. 2, kde je citovaná londýnska depeša čís. 325, na ktorú Fierlinger odpovedal.

² Gen. Kratochvíl bol veliteľom 1. čs. armádneho sboru v SSSR v dobe zahájenia karpatsko-dukelskej operácie, ktorej sa zúčastnili jednotky sboru. Sovietske velenie mu 10. septembra 1944 odňalo velenie vzhľadom na to, že nebol na výške úloh a nezvládol situáciu, a zverilo velenie plk. Svobodovi. Depeša čís. 294 z 22. 9. 1944, na ktorú sa veľvyslanec odvoláva, obsahovala obsah rozhovoru Fierlingera s Kratochvílom. — Tieto otázky sa do istej miery vymykajú z úzkeho zamerania nášho zborníka a sú, zdá sa, dostatočne vysvetlené v existujúcej literatúre. Preto tiež nepublikujeme Píkove depeše do Londýna zo septembra 1944, ktoré obsahujú situačné zprávy o bojovej činnosti 1. čs. armádneho sboru.